



ข่าวสาร งานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๓ ประจำเดือน กันยายน ๒๕๕๖



ผลงานวิจัยและบทความย่อ

- ❁ รูปแบบกระบวนการชุมชนและการเชื่อมต่อบริหารราชการของรัฐ
- ❁ ผลกระทบของการปฏิรูประบบราชการที่มีต่อข้าราชการไทย

บทความที่น่าสนใจ

- ❁ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.๒๕๕๖ - พ.ศ.๒๕๕๐)

“ข้อมูลมาตรฐาน วิชาการก้าวไกล รัฐสภาไทยก้าวหน้า”

สำนักวิชาการ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๓ เดือน กันยายน ๒๕๕๖

ผลงานวิจัยและบทความย่อ

- รูปแบบกระบวนการชุมชนและการเชื่อมต่อบริหารราชการของรัฐ
- ผลกระทบของการปฏิรูประบบราชการที่มีต่อข้าราชการไทย

บทความที่น่าสนใจ

- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐)

“ข้อมูลมาตรฐาน วิชาการก้าวไกล รัฐสภาไทยก้าวหน้า”

สำนักวิชาการ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

วัตถุประสงค์

- ♪ เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านงานวิจัย
- ♪ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านงานวิจัยให้แพร่หลายและทันต่อสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
- ♪ เพื่อให้เกิดทางเลือกที่หลากหลายในการแสวงหาความรู้ประกอบการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติของรัฐสภา

เป้าหมาย

สมาชิกรัฐสภา ข้าราชการ และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จัดพิมพ์ที่

สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ออกเป็นรายเดือน (ปีละ ๑๒ เล่ม)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ผลงานการวิจัยและบทความย่อ	
๑ รูปแบบกระบวนการชุมชนและการเชื่อมต่อบริหารการพัฒนาของรัฐ	๑
๒ การขยายตัวของหน่วยงานในระบบราชการไทย : ปัญหา อุปสรรค และแนวโน้ม	๓
๓ ผลกระทบของการปฏิรูประบบราชการที่มีต่อข้าราชการไทย	๑๐
๔ บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในการปฏิรูปการเมืองในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน	๑๒
บทความที่น่าสนใจ	
๑ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐)	๑๓
รายการวิจัยก้าวไกล	๒๓
ข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา	
๑ วิจัยผักไทยพื้นบ้านพบสารต้านมะเร็งสูง	๒๘
๒ หม่ำมีโอเซ้าแบบเต็มอิมิตีต่อเด็กหญิง	๒๙
สารน่ารู้งานวิจัย	
๑ มาออกกำลังกายสมองกันเถอะ	๓๑
๒ ผลดีของการรับประทานข้าวกล้อง	๓๒

ผลงานการวิจัยและบทคัดย่อ

- ชื่อเรื่อง : รูปแบบกระบวนการชุมชนและการเชื่อมต่อกับระบบบริหารการพัฒนาของรัฐ
- ผู้วิจัย : ดร.ขนิษฐา กาญจนรังษิณนท์ และคณะ
- สถาบัน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ปีการศึกษา : ๒๕๔๔

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยนี้เป็นผลการวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบกระบวนการชุมชนและการเชื่อมต่อกับระบบการบริหารการพัฒนาของรัฐ ช่วงที่ ๒ โดยการอุดหนุนทุนวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการออกแบบระบบด้วยการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารราชการส่วนตำบล (อบต.) ๔ แห่ง (ตำบลบางคูรัด, ก้านเหลือง, หนองช้างกิน และโฆมิต) และคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) ๕ แห่ง (อำเภอปลวกแดง, โพธาราม, บางบัวทอง, โนนสะอาด, นางรอง, เวียงสา, เมืองลำพูนไชยา และตากใบ) หน่วยงานร่วมวิจัย ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กองแผนพัฒนาจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น, กองวิชาการและแผนงาน และกองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง สถาบันราชภัฏ ๕ แห่ง กองวิชาการและแผนงาน ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน ๕ เขต และกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชน ร่วมกับทีมวิจัยสนามจากจังหวัด อำเภอ และอบต. รวม ๑๐๑ คน โดยใช้เครื่องมือ Participatory Appraisal of Community Knitting System (PACKS) สำหรับการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของอำเภอและตำบล ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๒ ประการคือ

๑. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาและการเชื่อมต่อกับระบบการบริหารการพัฒนาของรัฐกับชุมชนที่สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

๒. เพื่อเสนอแนวทางการปรับระเบียบด้านการบริหารการพัฒนาของรัฐที่สามารถบังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

คำถามวิจัย มี ๓ ข้อใหญ่ ๆ คือ ๑) กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาและการเชื่อมต่อของแต่ละพื้นที่เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด ๒) เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารการพัฒนาและการเชื่อมต่อของทุกพื้นที่แล้ว ควรปรับเปลี่ยนระบบและกระบวนการบริหารการพัฒนาชนบทของชาติอย่างไร และ ๓) กระบวนการพัฒนารูปแบบของการเชื่อมต่อของระบบบริหารการพัฒนาของรัฐในลักษณะจากล่างขึ้นบนที่มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

ผลการวิจัย พบว่า

๑. กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาและการเชื่อมต่อของแต่ละพื้นที่

การเตรียมความพร้อมองค์กรระดับอำเภอและตำบล มีการปรับพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารการพัฒนาของสมาชิกองค์กร โลกเอกสารและกระบวนการประชุมซึ่งเป็นจุดเริ่มของการสื่อสารระหว่างองค์กรระดับอำเภอกับสภาพพื้นที่ การประชุมเชิงปฏิบัติการที่ระดับอำเภอก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาทีมงานของอำเภอไปพร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมในการออกแบบระบบ

ปัญหาพร้อมของระบบการบริหารการพัฒนาทุกพื้นที่ คือ โครงสร้างระบบงานของ กพอ. กระบวนการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอำเภอ บุคลากร และทรัพยากรในการบริหารการพัฒนา กลไกสำคัญที่อำเภอออกแบบเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างกระบวนการชุมชนกับการบริหารการพัฒนาของอำเภอที่มีประสิทธิภาพ คือ โครงสร้างและระบบงาน กระบวนการจัดทำและประสานแผน ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนา งบประมาณ กระบวนการชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน งานที่อำเภอใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานในรูปแบบใหม่ คือ การปรับปรุงศูนย์ข้อมูลของอำเภอให้สามารถใช้ในการบริหารการพัฒนาพร้อมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแต่งตั้งคณะทำงาน และการจัดประชุม กพอ. ให้บ่อยครั้งอย่างสม่ำเสมอเนื่อง ส่วนการขอความคิดเห็นจากองค์กรระดับจังหวัด พบส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารการพัฒนาที่อำเภอออกแบบ แต่ยังไม่คิดจะนำกระบวนการออกแบบระบบไปใช้ในอำเภออื่น หรือปรับระบบการบริหารการพัฒนาของจังหวัดเอง

๒. แนวทางการปรับเปลี่ยนระบบและกระบวนการบริหารการพัฒนาชนบทของชาติ

ทีมวิจัยส่วนกลาง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้หาทางปรับระบบการบริหารการพัฒนาของรัฐให้สอดคล้องกับรูปแบบของอำเภอ/ตำบล โดยกำหนดแนวทางที่ปรับ จะดำเนินการภายใต้หลักการ ๓ ประการคือ

๑) ยืนหยัดในแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

๒) ต้องมีจุดเชื่อมต่อระหว่างรัฐกับชุมชน

๓) จุดเชื่อมต่อต้องมีความเข้มแข็ง

ผลปรากฏว่า แนวความคิดในการพัฒนาระบบการบริหารการพัฒนาของรัฐของนักวิจัยส่วนกลาง ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน และเห็นว่าปัญหาไม่ได้อยู่ที่การปรับแก้ระเบียบกฎหมาย แต่อยู่ที่การทำความเข้าใจและการขับเคลื่อนให้ระเบียบบังเกิดผลในทางปฏิบัติมากกว่า ข้อเสนอจึงไม่แตกต่างจากแนวทางที่หน่วยงานส่วนกลาง และองค์กรบริหารการพัฒนาระดับชาติกำหนดไว้แล้ว แต่ก็มีคามมั่นใจมากขึ้นที่จะผลักดันให้มีการดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารการพัฒนาของชาติอย่างจริงจัง ผ่านคณะอนุกรรมการประสานการวางแผนพัฒนาจังหวัดที่แต่งตั้งใหม่

นักวิจัยส่วนกลางเห็นว่า นายอำเภออยู่ในสถานภาพและมีอำนาจตามกฎหมายเพียงพอที่จะทำหน้าที่ประสานการพัฒนาภายในอำเภอ ผู้กระทำการที่สำคัญและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ก็มีจำนวนเพียงพอที่จะดำเนินงานพัฒนา แต่ขาดระบบการทำงานร่วมกันที่จะเป็นกลไกเชื่อมประสานกับชุมชน เสนอแนวทางปรับระบบการบริหารการพัฒนา ๔ เรื่อง คือ การปรับโครงสร้างองค์กรบริหารการพัฒนาระดับต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง การปรับระบบแผนและระบบงบประมาณให้ยืดหยุ่น การปรับระบบข้อมูลให้ถือต่อการตัดสินใจของชุมชนและเป็นกลไกประสานการทำงานในพื้นที่ และการส่งเสริมให้มีเจ้าหน้าที่สนับสนุนกระบวนการพัฒนาตนเองของชุมชน/องค์กรท้องถิ่น ซึ่งเห็นว่า คปต. ควรได้รับกระตุ้นและพัฒนาให้มีบทบาทเข้มแข็งขึ้นและใช้เป็นกลไกของภาครัฐในการสนับสนุนการทำงานขององค์กรท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งขับเคลื่อนให้สามารถปรับโครงสร้างการบริหารการพัฒนาชนบทให้มีความยั่งยืน

การปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบบการบริหารการพัฒนาของชาติในภาพรวม เสนอให้

๑) องค์กรบริหารการพัฒนาระดับชาติพิจารณาทบทวนแนวทางที่ได้ลงมติไว้แล้ว และผลักดันส่วนที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้ได้รับการถือปฏิบัติอย่างจริงจังจากทุกกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งให้มีระบบติดตามการปฏิบัติตามตัวอย่างใกล้ชิด ตั้งคณะทำงานทบทวนแก้ไขเรื่องการจัดทำและประสานแผน

๒) สนับสนุนให้การบริหารราชการภูมิภาคและระบบการบริหารการพัฒนาของจังหวัด/อำเภอเป็นเอกภาพ

๓) ให้จังหวัดเป็นหน่วยจัดทำค่าของงบประมาณ และ

๔) ระดมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพและระบบงานขององค์กรท้องถิ่น

๓. กระบวนการพัฒนารูปแบบ ๑ ที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางการจัดกระบวนการออกแบบระบบการบริหารการพัฒนาของรัฐที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการเตรียมความพร้อมองค์กรเพื่อให้องค์กรสนับสนุนการพัฒนาระบบ โดยทีมปฏิบัติการต้องวิเคราะห์ระบบที่จะออกแบบให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อกำหนดกระบวนการทำงานของทีมให้เหมาะสม หลังจากนั้นต้องมีการสร้างความเข้าใจกับแกนนำคนสำคัญและผู้มีอิทธิพลในการขับเคลื่อน อาจต้องใช้วิธีการเชิงกลยุทธ์การติดต่อสื่อสารเพื่อระดมการมีส่วนร่วม โน้มน้าวให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมออกแบบระบบอย่างเต็มใจ

การขับเคลื่อนกระบวนการที่จะทำให้เกิดผลงานจากการมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาได้ดี ผู้เอื้ออำนวยกระบวนการต้องทำให้เห็นความชัดเจนและคุณค่าของประเด็นการประชุม ขั้นตอนการวิเคราะห์มีการเชื่อมโยงต่อเนื่องให้ผู้ร่วมประชุมเกิดความถี่ค้อย่างเป็นระบบจนเกิดแผนปฏิบัติการ มีการใช้เครื่องมืกช่วยในการเชื่อมอำนวยกระบวนการ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์สาธารณะที่เน้นภารกิจและเป้าหมายร่วมแทนสายการบังคับบัญชา

กระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความต้องการสนับสนุนของชุมชน องค์กรท้องถิ่น และระบบการบริหารการพัฒนาชนบทตั้งแต่ระดับตำบลขึ้นไป ที่ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในแนวคิด จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่เอื้ออำนวย ๕ ประการ ได้แก่

- ๑) ขงค์การบริหารการพัฒนาแต่ละระดับมีเอกภาพ มีศักยภาพ และมีระบบงานที่เอื้อต่อระบบบริหารการพัฒนา
- ๒) ระบบแผนงาน โครงการและการจัดสรรทรัพยากรมีกรอบที่ยืดประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความคล่องตัวในการประสานสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- ๓) ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารพัฒนามีเพียงพอแก่การตัดสินใจของทุกระดับและมีระบบเผยแพร่ที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย
- ๔) ระบบงบประมาณเอื้ออำนวยให้ภูมิภาคแทนส่วนกลาง ยืดหยุ่น แต่ตรวจสอบได้ และ
- ๕) การพัฒนากลไกและบุคลากรภาครัฐ กระทำโดยทีมงานที่ได้รับการสร้างและพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอดังนี้

๑. เสนอ อผจ. กนภ. คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบผลการออกแบบระบบการบริหารการพัฒนาของอำเภอและแนวความคิดเพื่อการปรับระบบของหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อพิจารณาประสานการปรับแก้ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ อบต. และ กพอ. สามารถดำเนินการได้ตามระบบที่ออกแบบใหม่

๒. องค์กรบริหารการพัฒนาระดับชาติ ควรให้ความสำคัญกับการติดตามการปฏิบัติตามมติ กนภ. อย่างใกล้ชิดจริงจัง และพัฒนาระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึงในทุกระดับ รวมทั้งควรมีมาตรการ “ลงโทษ” หน่วยงานที่ไม่ทำตามมติ กนภ. ในทางใดทางหนึ่งด้วย

๓. ปรับเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจและระบบงานที่จะทำให้ข้าราชการส่วนภูมิภาคมองการบริหารการพัฒนาอย่างบูรณาการ ด้วยความตระหนักรับผิดชอบต่อปัญหาของพื้นที่ในฐานะข้าราชการส่วนภูมิภาค

๔. กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้บังคับบัญชา กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนภูมิภาคทั้งระดับจังหวัด และอำเภอ ควรเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนให้กระบวนการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕. กำหนดระเบียบให้องค์กรบริหารการพัฒนาระดับอำเภอมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการชุมชน

๖. พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร สมาชิก และพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยความร่วมมือหลายฝ่าย รวมทั้งการสนับสนุนระบบงานที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบงานภายใน อบต.

๗. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทุกระดับ โดยการสร้างและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญกระบวนการให้มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น สนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้และตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม และเผยแพร่เอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับเทคนิคการดำเนินงานเชิงกระบวนการให้กว้างขวางขึ้น

๘. ศูนย์พัฒนาภาคควรติดตามสนับสนุนเชิงวิชาการองค์กรที่ออกแบบระบบแล้วต่อไป และแจ้งผลการปรับปรุงระเบียบแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องสืบเนื่องจากการวิจัยนี้ให้องค์กรทั้ง ๕ อำเภอทราบ

๕. ควรประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารการพัฒนาทั้งระบบ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพและระบบการบริหารการพัฒนาของประเทศในภาพรวมขนาดใหญ่ แทนที่จะแก้ไขส่วนย่อย ๆ ที่ละส่วน

นอกจากนี้ยังเห็นควรให้ส่งเสริมการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบงานขององค์กรบริหาร การพัฒนาระดับต่าง ๆ เช่น การวิจัยต้นทุนในการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อปรับระบบการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. การวิจัย ออกแบบระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนาของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด การวิจัยและพัฒนา ระบบประสานแผน การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการพัฒนาของ อบต. เป็นต้น



ชื่อเรื่อง	:	การขยายตัวของหน่วยงานในระบบราชการไทย : ปัญหา อุปสรรค และแนวโน้ม
ผู้วิจัย	:	ศ.ดร.วรเดช จันทรศร
สถาบัน	:	สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย
ปีการศึกษา	:	๒๕๔๓

บทคัดย่อ

นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา องค์การในระบบราชการไทยมีแนวโน้มในการขยายตัวมากขึ้นอย่างมหาศาล ในลักษณะที่เป็นการสร้างอาณาจักรให้แก่ตนเอง มากกว่าที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

ประเทศไทยได้มีการปฏิรูประบบราชการ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ เป็นต้นมา เพื่อสนองตอบต่อความจำเป็นในการจัดตั้งรูปแบบของระบบบริหารสมัยนั้น ในอันที่จะให้ประเทศชาติอยู่รอด โดยการแยกและรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศให้อยู่เป็นหมวดหมู่มีสายการบังคับบัญชา ระเบียบ และเกณฑ์ที่แน่ชัด ภายใต้องค์การที่เรียกว่ากระทรวง เพื่อรับผิดชอบงานแขนงต่าง ๆ รวม ๑๒ กระทรวง หลังจากการปฏิรูปครั้งนั้นจนถึงปัจจุบันเป็นเวลารวม ๘๘ ปี ระบบราชการไทยยังไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่อีกเลย พระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นเรื่องของกาออกกฎหมายให้สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองแบบใหม่ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นการเพิ่มเติมกรมบางกรม ส่วนการเพิ่มเติมหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๐๐ ก็เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวในการพัฒนาประเทศ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่โครงสร้างจากปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๒ รวม ๔๖ ปี มีการขยายตัวของหน่วยงานในราชการไทยในอัตราสูงมาก คือ มีกระทรวงเพิ่มขึ้น ๖ กระทรวง หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๕.๗ มีกรมเพิ่มขึ้น ๘๖ กรม หรือเพิ่มขึ้นกว่าเดิมถึง ๑.๕๑ เท่าเศษ และมีกองเพิ่มขึ้นถึง ๑,๑๒๑ กอง หรือเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ๗.๘๓ เท่าเศษ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะกว่า ๑๐ ปีที่แล้วคือ จาก พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีกรมเพิ่มขึ้นใหม่ ๓๒ กรม มีอยู่ถึง ๑๖ กรม ที่ตั้งขึ้นใหม่จากหน้าที่ซึ่งมีอยู่แล้ว มีอยู่ ๑๓ กรม ที่ตั้งขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่ใหม่

ซึ่งไม่เคยปฏิบัติมาก่อน แต่ก็เป็งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรม กระทรวงอื่นอยู่แล้วถึง ๗ กรม งานจึงซ้ำซ้อนกัน มีเพียง ๖ กรมเท่านั้นที่เป็นงานใหม่แท้ ๆ ที่ระบุไม่ได้มี ๓ กรม

ในขณะที่เดียวกันมีกองที่ตั้งขึ้นใหม่ ๗๑๓ กอง เป็นกองที่ตั้งขึ้นใหม่จากหน้าที่ซึ่งมีอยู่แล้วหรือทำงานซ้อนกัน ๔๕๔ กอง เป็นกองที่ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ใหม่เพียง ๒๖๐ กอง แต่ก็เป็งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรม กระทรวงอื่น ๕๔ กองมีเพียง ๑๑๖ กองหรือร้อยละ ๑๖.๓ เท่านั้นที่เป็นงานใหม่แท้ ๆ ที่ระบุไม่ได้มี ๔๕ กอง การขยายหน่วยงานเพิ่มเติมขึ้น จำนวนข้าราชการย่อมจะเพิ่มขึ้นตาม ในปัจจุบันเรามีข้าราชการประมาณ ๘๐๐.๐๐๐ คน จากประชากรที่มีอยู่ ๔๔.๓ ล้านคน ในการนี้รัฐจะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ข้าราชการ และลูกจ้างประมาณร้อยละ ๓๐ ของงบประมาณประจำปีทั้งสิ้น

สาเหตุสำคัญของการขยายหน่วยงานดังกล่าวโดยไม่มีขอบเขต ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณ อำนาจ ตำแหน่ง เครื่องอุปกรณ และเพื่อให้ปฏิบัติงานทุกด้านด้วยตนเองได้อย่างเป็นอิสระและคล่องตัว เป็นการสร้างอาณาจักรครอบจักรวาลขึ้น ทำให้การควบคุมนโยบาย อัตราค่าจ้าง และการงบประมาณจากหน่วยเหนือเป็นไปได้โดยลำบาก เนื่องจากความลึกลับซับซ้อนของงานต่าง ๆ

การขยายหน่วยงานดังกล่าวเกิดจากการที่เราไม่เคยมีการปรับปรุงระบบราชการทั้งระบบ หากเป็น เรื่องที่ต่างหน่วยต่างมุ่งแก้ปัญหาที่จุดย่อยในหน่วยงานของตน จึงทำให้กลับเพิ่มปัญหาให้แก่ส่วนรวมมากขึ้น ในลักษณะที่ทำให้ระบบราชการไทยมีหน่วยงานจำนวนมากมายที่ทำงานซ้ำซ้อนกัน เหลื่อมล้ำและแย่งงานซึ่งกันและกัน ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า 'ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ขาดประสิทธิภาพ ยึดถือตนเองเป็นหลัก มักมีการปิดความรับผิดชอบ แต่จะมุ่งแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ของตนเองมากขึ้น การขยายตัวของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่มุ่งสร้างอาณาจักรของตน ก่อให้เกิดปัญหาดังนี้

๑) มีหน่วยราชการหลายหน่วยที่มีเป้าหมายในการทำงานเริ่มจากจุดเดียวกัน แต่แยกไปสู่เป้าหมายสุดท้ายต่าง ๆ กัน

๒) มีหลายหน่วยราชการที่มีเป้าหมายในการทำงานสัมพันธ์กัน แต่มีลำดับของการปฏิบัติงานต่างกัน และจะต้องรวมผลงานเข้าเป็นเป้าหมายเดียวกัน

๓) มีหน่วยราชการที่จะต้องเริ่มงานสืบต่อเนื่องหรือรับงานจากหน่วยงานที่ริเริ่มไปทำต่อ ไม่ทราบรายละเอียดมาแต่ต้น เพราะอยู่ต่างกระทรวงกัน ไม่มีศูนย์กลางประสานงานระหว่างกระทรวง ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมายสุดท้าย

๔) มีหน่วยราชการที่มีเป้าหมายในการทำงานต่างกัน แต่มีส่วนของงานที่จะดำเนินการจัดกันในด้านผลประโยชน์ จึงพยายามให้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองอำนาจของตน

สิ่งดังกล่าวทำให้ระบบราชการไทยมุ่งแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเน้นที่กระบวนการบริหาร มีกฎระเบียบแบบแผนออกมามากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยงานใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่คำนึงถึงผลผลิตที่จะเกิดขึ้นตามเป้าหมายขององค์กรจริง ๆ แต่อย่างใด เช่น บริการทางด้านจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ให้แก่ประชาชน จะมีหน่วยงานในหลาย ๆ กระทรวงรับผิดชอบอยู่ คือ กองประปาชนบทของกรมอนามัย การประปาส่วนภูมิภาค และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทของกระทรวงมหาดไทย และกองจัดสรรน้ำและบำรุงรักษาของกรมชลประทาน แต่กลับปรากฏว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้อยู่เนืองนิตย์

สรุปได้ว่า การขยายตัวขององค์กร นับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในระบบราชการไทย การขยายตัวของหน่วยงานดังกล่าวมิได้มุ่งที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ แต่เป็นการมุ่งสร้างอาณาจักรของตนเอง แนวโน้มของการขยายตัวเช่นนี้นั้นมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งนี้ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ทำให้ต้องแก้ปัญหาด้านกระบวนการบริหาร และจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาอีก หมุนเวียนกันเช่นนี้เรื่อยไป โดยไม่คำนึงถึงผลผลิตที่จะเกิดขึ้นตามเป้าหมายขององค์กรอย่างจริงจัง



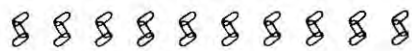
ชื่อเรื่อง	:	ผลกระทบของการปฏิรูประบบราชการที่มีต่อข้าราชการไทย
ผู้วิจัย	:	นักศึกษาหลักสูตรการปฏิบัติการจิตวิทยา ฝ่ายอำนวยการ
สถาบัน	:	จิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด
ปีการศึกษา	:	๒๕๔๖

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ผลกระทบของการปฏิรูประบบราชการไทย และเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อลดปัญหาผลกระทบต่อข้าราชการไทย โดยแบ่งการศึกษาเป็น ๒ ส่วนคือ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสอบถามข้าราชการที่ได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายการปฏิรูปฯ ผลการศึกษาด้านระบบโครงสร้างเดิม โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมจิตวิทยาของข้าราชการไทยอยู่ในระบบผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ศูนย์อำนาจอยู่ที่ผู้บังคับบัญชาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในการปฏิรูประบบราชการ มุ่งผลสัมฤทธิ์ (OUT COME) การทำงานทุกอย่างมุ่งไปที่ประชาชนและกระทรวงที่มีการเปลี่ยนแปลง จะมีผลกระทบตั้งแต่ระดับหน่วยงาน, ตัวข้าราชการ, การปรับเปลี่ยนภารกิจ, เปลี่ยนตำแหน่ง, เปลี่ยนลักษณะงานที่ปฏิบัติมีผลกระทบต่อครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้านระบบบริหารองค์กรและบุคคล การเปลี่ยนแปลงการทำงานในรูปแบบใหม่ ยึดหลักการวัดผลลัพธ์และค่าใช้จ่ายอย่างเป็นรูปธรรมและเน้นให้เจ้าหน้าที่ต้องรู้จริง, มีผลงาน, ขยัน, มีความสามารถ, ซื่อสัตย์สุจริต, กล้าคิด, กล้าทำ สร้างสรรค์ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ, ก่อให้เกิดการแข่งขันและนำความรู้ความสามารถมาบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านระบบบริการ เน้นการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (ONE STOP SERVICE) ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ผลกระทบที่ตามมาข้าราชการต้องปรับตัว จากที่เคยทำงานอย่างแยกส่วน ต้องมาทำงานเป็นทีมคำนึงถึงภารกิจเป็นตัวตั้ง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบภาครัฐ เพื่อการบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ข้าราชการต้องเรียนรู้ I.T. (INFORMATION TECHNOLOGY) ในระดับที่ใช้งานได้ในการติดต่อสื่อสาร ผลกระทบที่สำคัญคือข้าราชการรุ่นเก่าจะต่อต้านเนื่องจากไม่สามารถปรับตัวเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ ผลกระทบด้านระบบวัฒนธรรมองค์กรต้องดูที่ระบบวัฒนธรรมองค์กรอย่างครบวงจร ทั้งด้านการเมือง, เศรษฐกิจ, การปกครอง, การศึกษา การทุจริตคอร์รัปชันต้องได้รับการตรวจสอบและป้องกัน

บุคลากรต้องทำงานอย่างผู้รู้จริง ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นที่ศรัทธาของประชาชน. การทำงานแบบเดิม ๆ ของข้าราชการที่ถูกฝังรากลึกมาช้านานต้องได้รับการปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็นค่อยไป ผลกระทบด้านระบบค่านิยมของข้าราชการไทย เน้นการสร้างสรรค์และการมีจรรยาบรรณของข้าราชการ ซึ่งจะเป็นผลกระทบในเชิงบวกต่อข้าราชการที่ทำงานด้วยความโปร่งใสที่จะได้รับความก้าวหน้าในผู้ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ

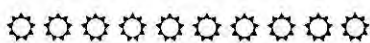
สำหรับความเห็นของข้าราชการต่อการปฏิรูประบบราชการ ส่วนใหญ่ข้าราชการได้รับผลกระทบ ร้อยละ ๗๐ ในด้านสถานที่ทำงานและความมั่นคงในหน้าที่การงาน, ร้อยละ ๓๘.๕ อยากเห็นความชัดเจนของ นโยบายและการปฏิรูประบบการทำงาน. และให้เน้นการเพิ่มขวัญกำลังใจ และมีสวัสดิการแก่ข้าราชการเพิ่มขึ้น เช่น การมีบ้านพักหรือให้ยืมโดยสมัครใจ ร้อยละ ๒๗.๒ และมีถึงร้อยละ ๑๒.๓ ที่อยากเห็นการปฏิรูประบบ ราชการให้ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตามการปฏิรูประบบราชการเป็นความจำเป็นที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ เพราะได้ผ่านเป็นกฎหมายเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น ข้าราชการต้องยอมรับและปรับตัวให้ได้กับระบบที่เปลี่ยนไป ซึ่ง เป็นที่คาดหวังว่าจะเป็นผลดีต่อประเทศชาติ, ประชาชน และต่อตัวข้าราชการเองในระยะยาว



ชื่อเรื่อง	:	บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในการปฏิรูปการเมืองในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน
ชื่อผู้วิจัย	:	ผศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ ผศ.ศิริพร วัชชวัลคุ
สถาบัน	:	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	:	๒๕๔๖

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในการปฏิรูปการเมืองในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในการปฏิรูปการเมืองไทย โดยกรอบแนวคิดและเวลาในการศึกษาแบ่งเป็น ๓ ประเด็น คือ หนึ่ง บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้นำทางความคิด เรื่องการปฏิรูปการเมือง (พ.ศ. ๒๕๓๘ - พ.ศ. ๒๕๓๙) สอง บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้วางกรอบแนวทางการปฏิรูปการเมือง (พ.ศ. ๒๕๔๐) และสาม บทบาทนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการเมือง (พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน) ผลการศึกษาพบว่า ในกระบวนการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการเมืองในระยะแรกนักรัฐศาสตร์ไม่ได้มีบทบาทเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรสาขาอาชีพอื่น ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุสำคัญจากความเกรงว่าจะมีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง หรือการกลายเป็นเครื่องมือของฝ่ายการเมือง การที่ผู้นำองค์กร ๒ องค์กรที่ผลักดันการปฏิรูปการเมืองในช่วงเวลานั้น คือคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) และคณะกรรมการการปฏิรูปการเมือง (คปก.) มีให้นักรัฐศาสตร์ ส่วนในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ซึ่งถือเป็นการวางกรอบที่สำคัญของการปฏิรูปการเมืองของไทย นักรัฐศาสตร์ที่เป็นสมาชิกของสภาร่างรัฐธรรมนูญมีบทบาทค่อนข้างมากและเป็นจักรกลสำคัญในการทำให้การปฏิรูปการเมืองครั้งนี้ประสบความสำเร็จ โดยในจำนวน สสว. ทั้งหมดที่มีอยู่ ๕๕ คน มีนักรัฐศาสตร์อยู่ ๒๑ คน ซึ่งนักรัฐศาสตร์ที่เป็นสมาชิกสภาทำหน้าที่อย่างโดดเด่นสำหรับบทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการเมือง โดยเฉพาะการเป็นสมาชิกขององค์กรอิสระต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น ปรากฏว่าในจำนวนคณะกรรมการขององค์กรอิสระที่มีทั้งหมด ๑๘๗ คน มีนักรัฐศาสตร์อยู่ทั้งหมด ๓๒ คน ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการทำงานในองค์กรอิสระนั้นมีบทบาทค่อนข้างน้อย และลักษณะงานเกี่ยวข้องกับทางด้านรัฐศาสตร์ไม่มากนัก



บทความที่น่าสนใจ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย

(พ.ศ. ๒๕๕๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐)

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

นายจันทพร สีหามุณี เรียบเรียง

บทนำ

โลกกำลังเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทั้งในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งทำให้เกิดทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อประเทศไทย ในมิติทางด้านนานาชาติ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอาศัยศักยภาพทำเลที่ตั้งของประเทศให้เกิดประโยชน์ โดยเร่งสร้างความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย (Asian Cooperation Dialogue : ACD) ให้เป็นรูปธรรมควบคู่ไปกับการฟื้นฟูมิติทางด้านเศรษฐกิจให้มีความแข็งแกร่งมั่นคงอย่างเต็มที่ และปรับฐานเศรษฐกิจให้สามารถขยายตัวต่อเนื่องไปในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน รวมทั้งนำไปสู่การเป็นเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานความรู้ มีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงภายนอก มีฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งในลักษณะของระบบคู่ขนาน (Dual Track) ที่มีการคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานราก ควบคู่กับการส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการ ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาครัฐและเอกชน

นอกจากจะพัฒนาประเทศในด้านมิติของนานาชาติและมิติทางเศรษฐกิจแล้ว ประเทศไทยจะต้องพัฒนามิติทางด้านสังคม ซึ่งมีปัญหาอยู่หลายด้าน โดยเฉพาะการทุจริตประพฤตินิยมที่เกิดขึ้นในภาคราชการ ภาครัฐกิจเอกชน คุณภาพการศึกษาของคนไทย และวิทยาการสมัยใหม่ให้เอื้อต่อการพัฒนา รวมทั้งลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของรายได้ ลดปัญหาความยากจน ลดปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม และเร่งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนามิติทางด้านการเมือง ด้วยการปฏิรูปทางการเมืองให้เข้าไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมุ่งเน้นและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้าง

ของสถาบันทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น โดยตระหนักถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของประเทศ มีนักการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถสูง ยึดผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก เป็นที่พึ่งและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้เกิดระบบการปกครองโดยประชาชนของประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงด้วยการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐) ตลอดจนทั้งตัวชี้วัดและมาตรการ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นรูปธรรมในการพัฒนาและการให้บริการประชาชน

วิสัยทัศน์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการไทย

ประเทศไทยภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบราชการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาพื้นฐานและจุดอ่อนของระบบราชการที่สะสมกันมาเป็นเวลานาน และการเร่งพัฒนาขีดความสามารถและเสริมสร้างความเข้มแข็ง อันจะทำให้ระบบราชการสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ร่วมกับผู้บริหารราชการแผ่นดินฝ่ายการเมือง เพื่อยับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวข้ามผ่านออกจากภาวะวิกฤตและแก้ไขปัญหามันเมืองให้ลุล่วงไปด้วยดี รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกและยกระดับประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงนานาชาติ

ในการสร้างความเป็นเลิศของระบบราชการไทยให้รองรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้น จำเป็นที่จะต้องยึดหลักประการสำคัญคือ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีวิสัยทัศน์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการในรอบระยะปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐ คือพัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศ สามารถรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และประโยชน์สุขของประชาชน

เป้าประสงค์หลักของการพัฒนาระบบราชการไทย

เป้าประสงค์หลักหรือผลลัพธ์สุดท้ายที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบราชการไทยตามวิสัยทัศน์ใหม่ สามารถแยกออกได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. **พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น (Better Service Quality)** โดยประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานราชการโดยเฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ขึ้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อให้บริการประชาชนจะลดลงให้มากกว่าร้อยละ ๕๐ โดยเฉลี่ยภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. **ปรับบทบาท ภารกิจ และขนาดให้มีความเหมาะสม (Rightsizing)**

ด้านบทบาทและภารกิจ ปริมาณและจำนวนของภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของส่วนราชการ (Non – Core Function) ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ หน่วยราชการจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารราชการที่ดี พ.ศ. ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ กฎหมายที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกินอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศได้รับการปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิก (Deregulation) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ฉบับภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐

ด้านงบประมาณ รักษาสัดส่วนเงินงบประมาณแผ่นดินต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมรายได้ประชาชาติไม่ให้เกินร้อยละ ๑๘ โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐

ขนาดกำลังคนภาครัฐ ปรับลดจำนวนข้าราชการลง อย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพิ่มความสามารถของกำลังคนให้ได้ในระดับเดียวกัน

๓. **ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่าเกณฑ์สากล (High Performance)** โดยกำหนดให้แต่ละหน่วยงานราชการได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานอย่างน้อย ๑ กระบวนการหลักภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้าราชการได้รับการพัฒนาขีดความสามารถ (Competencies) ตรงตามที่กำหนดไว้อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ โดยเฉลี่ยภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนราชการอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ได้รับการพัฒนาการให้บริการหรือสามารถดำเนินงานในรูปแบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐

๔. **ตอบสนองต่อการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Governance)** โดยประชาชนจะต้องมีความเชื่อมั่นศรัทธาเกี่ยวกับความโปร่งใสและใสสะอาดในวงราชการร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ หน่วยราชการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ได้วางมาตรการหรือดำเนินกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ปัญหาความขัดแย้งหรือกรณีพิพาทร้องเรียนระหว่างฝ่ายปกครองและประชาชนเพิ่มขึ้น ไม่เกินร้อยละ ๒๐ ต่อปีโดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย

เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาระบบราชการไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนและเชื่อมโยงกัน ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักข้างต้น ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ดังนี้

การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน

ระบบราชการไทยที่ผ่านมายังคงมุ่งเน้นที่ปัจจัยนำเข้าและรายละเอียด โดยให้ความสำคัญต่อระเบียบปฏิบัติมากกว่ายุทธศาสตร์และการบรรลุผล ไม่ได้ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนเป็นหลัก ขาดการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานอย่างจริงจัง ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการวิธีการทำงานเสียใหม่ โดยยึดวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตอบสนองความต้องการของประชาชน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย สามารถตรวจสอบผลงานได้ จึงกำหนดมาตรการเพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน ดังนี้

๑. นำระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล โดยสามารถวัดผลได้ทั้งระดับองค์กร (Organization Scorecard) และระดับตัวบุคคล (Individual Scorecard)

๒. กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพมาตรฐานในการให้บริการและการพัฒนาองค์กร โดยให้มีการวางแผนการลดต้นทุนค่าใช้จ่าย การเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงระเบียบขั้นตอนการให้บริการประชาชนด้วยความเรียบง่าย รวดเร็ว และเกิดความพึงพอใจแก่ประชาชนผู้รับบริการ

๓. ปรับเปลี่ยนระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการให้มีความทันสมัยมากขึ้น

๔. ปรับปรุงระบบการประเมินผลการดำเนินงาน โดยการเจรจาทำข้อตกลงว่าด้วยผลงานประจำปีให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนดำเนินงานรายปีกับหัวหน้าส่วนราชการ ให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามข้อตกลงดังกล่าวทุกปี

๕. มีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์และแผนดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

๖. มีกระบวนการปรึกษาหารือ การสำรวจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง

๗. การปรับปรุงขั้นตอนแนวทางการให้บริการประชาชนนั้น ให้ส่วนราชการเสนอแผนในการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่ล้าสมัย ไม่มีความจำเป็น หรือเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการประชาชน

๘. วางกติกาการแข่งขันเพื่อลดการผูกขาดของหน่วยงานราชการในการเป็นผู้ให้บริการสาธารณะ เปิดโอกาสให้ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาไม่แสวงหากำไร และองค์กรประชาสังคม สามารถคัดค้านและเข้ามาดำเนินการแข่งขันได้ (Contestability)

๙. มีการจัดทำแนวทางและคู่มือการบริหารราชการที่ดี เพื่อใช้ประกอบการชี้แจงทำความเข้าใจ เผยแพร่และฝึกอบรม และให้คำปรึกษาแนะนำแก่ส่วนราชการต่าง ๆ รวมถึงการใช้ประโยชน์ในฐานะเป็นเครื่องมือในการประเมินตนเอง (Self – assessment) ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน

การบริหารราชการแผ่นดินในแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองและรองรับกับความสลับซับซ้อน และพลวัตของการบริหารกิจการบ้านเมืองในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรมีการปรับปรุงโครงสร้างให้มีขีดสมรรถนะและความยืดหยุ่นคล่องตัวสูง คำนึงการจัดระเบียบความสัมพันธ์ของการบริหารราชการในทุกระดับให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีความเป็นเอกภาพ รวมทั้งสามารถบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงการทำงานในมิติและภาคส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ด้วยมาตรการเหล่านี้

๑. มุ่งเน้นการจัดระเบียบโครงสร้างการบริหารแผ่นดินในเชิงบูรณาการ โดยให้มีลักษณะแบบเมทริกซ์ ครอบคลุมทั้งในส่วนของการวางยุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติโดยจัดให้มีกลไกประสานการทำงานร่วมกัน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงการทำงานในแนวนิ่งและแนวอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการระหว่างกระทรวง ทบวง กรม ให้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อบูรณาการยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการเข้าด้วยกัน รวมถึงการประสานสรรพกำลังและจัดสรรทรัพยากรข้ามหน่วยงานลงในพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า บูรณาการภายในกระทรวงเดียวกัน ให้มีการปรับปรุงสมรรถนะของการทำงานให้มีความเข้มแข็งและสามารถรองรับการโอนถ่ายอำนาจการควบคุมของหน่วยงานกลางได้

๒. มีการทบทวนการจัดโครงสร้างของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อรองรับกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและยุทธศาสตร์การปฏิบัติงาน รวมถึงพยายามปรับปรุงรูปแบบการทำงานให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว โดยดำเนินการปรับเปลี่ยนให้หน่วยงานในส่วนกลางมีขนาดที่เล็กลง และมุ่งเน้นเฉพาะภารกิจงานวิเคราะห์ในเชิงยุทธศาสตร์ ทบทวนความจำเป็นในการมอบหมายให้แต่ละส่วน

ราชการเป็นผู้ดำเนินการเอง และขยับเล็กลงงานและแผนงานโครงการที่ไม่มีความจำเป็น แปรสภาพกิจการหรือการดำเนินงานบางอย่างให้มีลักษณะเป็นศูนย์รับผิดชอบอยู่ในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม เดิม ส่งเสริมให้กระทรวง ทบวง กรม พยายามแปรสภาพกิจการ กิจกรรมหรือการดำเนินงานบางอย่างให้มีสภาพเป็นองค์การมหาชน และพัฒนารูปแบบการจัดโครงสร้างภายในส่วนราชการให้มีความยืดหยุ่น

๓. ทบทวนปรับปรุงโครงสร้าง และพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เพื่อให้จังหวัดเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง สามารถนำวาระแห่งชาติและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ แก้ไขปัญหาและพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างมีบูรณาการควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการอำเภอ เพื่อให้เป็นจุดรวม (Outlet) ให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางดำเนินการหลัก อาทิเช่น ปรับปรุงการจัดโครงสร้างภายในจังหวัด/อำเภอใหม่ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ปรับปรุงการบริหารจัดการระดับจังหวัดแนวใหม่ เป็นการบริหารเชิงกลยุทธ์ มุ่งสู่อนาคต ครบวงจร ฉับไวต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลง โดยมีแนวคิด ยึดพื้นที่ พันธกิจ และการมีส่วนร่วมเป็นหลัก โดยให้มีการทบทวนภารกิจ ในการให้บริการประชาชน จัดให้มีระบอบการประเมินสมรรถนะและการประเมินผลการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้มีการปรับปรุงสมรรถนะของอำเภอ สนับสนุนให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารประสานกำหนดมาตรฐานระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ระดับจังหวัด ทบทวนการจัดตั้งหน่วยงานของส่วนกลางในระดับจังหวัด และพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักงานภาค/เขตพื้นที่ ตามเขตการบริหารราชการอนุภูมิภาค หรือภาค รองรับการทำงานในลักษณะยืดหยุ่นที่ เพื่อบูรณาการและประสานการตรวจราชการ ให้เข้ากับการบริการเชิงกลยุทธ์

๔. ทบทวนระบบการบริหารบุคคลในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลายในการจัดรูปแบบใหม่ของภูมิภาค และหลักการบริหารจัดการระดับจังหวัดแนวใหม่ รวมตลอดถึงสร้างความสำนึกให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับพื้นที่มีมโนธรรม สุจริต มีจิตใจ พร้อมบริการประชาชน (Citizen – Focused) และสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์กรใหม่ได้

การรื้อปรับระบบการเงินและงบประมาณ

การบริหารการเงินและการงบประมาณมุ่งเน้นการควบคุมในรายละเอียดอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันการรั่วไหลและความสิ้นเปลืองสูญเสีย ทำให้เกิดความจำเป็นในการรื้อปรับระบบการเงินและการงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาลมากขึ้น โดยให้มีการโอนถ่ายอำนาจการตัดสินใจและความคล่องตัวให้แก่หน่วยงานปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างการรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงิน

แผ่นดิน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการบริหารการเงินและการงบประมาณสมัยใหม่ โดยอาศัยมาตรการดังต่อไปนี้

๑. ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินใหม่ โดยยึดตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเป็นหลัก รวมทั้งให้ผู้บริหารราชการแผ่นดินฝ่ายการเมืองเป็นผู้ตัดสินใจในการแบ่งสรรทรัพยากร โดยพิจารณาเป้าหมายและลำดับความสำคัญก่อนหลังในเชิงยุทธศาสตร์การบริหารวงเงินงบประมาณในแต่ละกระทรวง (Portfolio Budget) ให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างการรับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ (Accountability for Results) ของการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยให้มีการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการใช้ทรัพยากรหรือข้อตกลงว่าด้วยผลงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ในทุกระดับ

๒. ปรับเปลี่ยนระบบการงบประมาณให้สอดคล้องกับการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่

๓. มีการวางยุทธศาสตร์ แผนงานการพัฒนาเขตพื้นที่หรืออนุภูมิภาคในเชิงบูรณาการ และดำเนินการจัดสรรทรัพยากรในลักษณะแบบอิงพื้นที่ โดยให้มีการวางหลักเกณฑ์การจัดสรรที่ชัดเจน

๔. เปิดโอกาสให้แต่ละส่วนราชการทำความเข้าใจความต้องการของตนเองล่วงหน้า เพื่อสามารถเก็บเงินเหลือจ่ายไว้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรหรือฝึกอบรมข้าราชการได้

๕. พิจารณาความเป็นไปได้ในการตรวจสอบและแปลงสินทรัพย์ของส่วนราชการที่มีอยู่ให้เป็นทุน

๖. ให้แต่ละส่วนราชการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินรายเดือนหรือรายไตรมาสของแผนงานโครงการต่าง ๆ

๗. เร่งปรับปรุงระบบบัญชีของส่วนราชการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานสากล โดยให้สามารถคำนวณต้นทุนในการจัดบริการสาธารณะได้

๘. เปิดโอกาสให้แต่ละส่วนราชการสามารถดำเนินกิจกรรมบางอย่างเพื่อหารายได้ของตนเองไว้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรและเสริมแรงจูงใจให้แก่บุคลากรในรูปของสวัสดิการ ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการแข่งขันกับภาคเอกชน หรือนำทรัพย์สินของทางราชการมาแสวงหาประโยชน์ รวมทั้งต้องไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อการให้บริการประชาชนตามปกติ

การสร้างระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนใหม่

ระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนของภาครัฐไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลานาน ยังคงอิงอยู่กับหลักการวิเคราะห์ค่าของงานและแบบแผนมาตรฐานกลาง ขาดวิธีการที่เหมาะสมในการผลักดันให้เจ้าหน้าที่มีขีดความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สมควรมีการทบทวนและออกแบบใหม่ให้ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานสากล มีความหลากหลายในรูปแบบการ ยึดหลักการจ่ายค่าตอบแทนตามผลงานและ สามารถรองรับการแข่งขันในตลาดแรงงานภายในประเทศได้ เพิ่มผลิตภาพและพัฒนาขีดความสามารถของ ข้าราชการที่มีอยู่ ปรับปรุงระบบการประเมินผลบุคคลให้สามารถปลดบุคคลที่ไม่มีสมรรถภาพออกจากราชการ และเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีความสามารถสูงจากภายนอกสามารถเข้าสู่ระบบราชการในระดับต่าง ๆ ได้โดยง่าย ด้วยมาตรการดังต่อไปนี้

๑. เร่งสรรหาบุคลากรผู้มีความสามารถสูงหรือระดับหัวกะทิเข้าสู่ระบบราชการ

๒. พิจารณาความเป็นไปได้ของการนำระบบการเลือกสรรระบบเปิดที่เน้นหลักสมรรถนะการบริหารจัดการมาใช้กับผู้บริหารระดับสูงทุกตำแหน่ง

๓. ทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบการจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทนให้มีความเหมาะสมกับ สภาพการณ์ การแข่งขัน ความขาดแคลน และการบริหารราชการแนวใหม่ ซึ่งอาจแยกได้ในมิติต่าง ๆ เช่น ด้าน ศักยภาพ สมรรถภาพ ด้านสายอาชีพ เป็นต้น

๔. เพิ่มผลิตภาพของข้าราชการ โดยให้มีการจัดทำเป้าหมายการทำงาน ขีดความสามารถ และการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแต่ละบุคคลอย่างเป็นระบบมากขึ้น ให้แต่ละส่วนราชการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เชิงยุทธศาสตร์ โดยยึดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร และขีดความสามารถที่จำเป็น (Competency – based Approach) ปรับปรุงขีดสมรรถนะของศูนย์พัฒนาและโอนถ่ายบุคลากรภาครัฐ รวมทั้งจัด ให้มีตำแหน่งทดแทนหรือสำรองราชการขึ้นในระบบข้าราชการพลเรือน เพื่อประโยชน์ในการหมุนเวียน โอน ย้ายและพัฒนาข้าราชการ พัฒนากลไกและกระบวนการในการรักษาและปกป้องระบบคุณธรรมในวงราชการ รวมถึงการปรับปรุงระบบวินัย อุทธรณ์และร้องทุกข์ให้มีความเหมาะสม

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยม

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมของข้าราชการให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบ ราชการ ไม่สามารถกระทำได้โดยวิธีการใช้อำนาจสั่งการ การถ่ายทอดความรู้ในลักษณะให้การศึกษา ฝึกอบรม

หรือการรณรงค์แค่เพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการสร้างการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ด้วยตนเอง ด้วยความเต็มใจ การเรียนรู้เป็นเรื่องของผู้เรียน โดยแท้ ด้วยมาตรการเหล่านี้

๑. สร้างรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองของกลุ่มเป้าหมาย (Empowerment) ที่เป็นผู้บริหารระดับสูง ในลักษณะของการเรียนรู้จากประสบการณ์ปฏิบัติจริง ๆ (Action Learning) ด้วยวิธีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสร้างความรู้ที่ผูกพันต่อพันธกิจที่จะนำไปสู่ระบบอนาคตที่พึงปรารถนา ร่วมกัน การเรียนรู้การทำงานเป็น ทีม และการเรียนรู้วิธีคิดอย่างเป็นระบบ

๒. การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการ กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์จริง การฝึกอบรม จัดหา วิทยากร กระบวนการ เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ การวางแผนการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การวางเครือข่ายเชื่อมโยงกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา การรวบรวมองค์ความรู้ในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงจากส่วนต่าง ๆ ของโลก การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่สำเร็จและล้มเหลวต่าง ๆ

๓. ให้แต่ละส่วนราชการจัดทำคำแถลงค่านิยมสร้างสรรค์ (Value Statement) ประกาศมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อลดปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมถึงการรณรงค์และวัดผลระดับของการยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยม มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม

๔. สร้างการมีส่วนร่วมในการแสวงหากระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมใหม่ ที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบราชการ

การเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย

การบริหารงานของภาครัฐในปัจจุบัน ยังไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการประชาชนอย่างกว้างขวาง ทำให้การให้บริการประชาชนบางส่วนมีปัญหาด้านความถูกต้องและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความทันสมัยในการบริหารงานภาครัฐ และการบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์ ภายใต้แนวคิดของการยึดประชาชนพลเมืองเป็นหลักที่สามารถให้บริการประชาชนได้ตลอดเวลา ไม่มีวันหยุดด้วยมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้

๑. สนับสนุนให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ ที่สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ในการบริหารงาน การบริการการเตือนภัย สาธารณะและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยสนับสนุนให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประสานกำหนดมาตรฐานและส่งเสริมให้มีการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ส่วนกลาง

๒. ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการบริหารรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และซื่อสัตย์ ต่อผู้ใช้บริการ และเป็นศูนย์บริการออนไลน์อิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจร ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้ขอใช้บริการของรัฐได้ตลอดเวลาตลอด ๒๔ ชั่วโมงใน ๑ วัน และ ๓๖๕ วันใน ๑ ปี ได้จากทุกสถานที่และได้จากอุปกรณ์ดิจิทัลยตต่าง ๆ โดยมีแนวทาง ดังนี้

- สนับสนุนและส่งเสริมให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจัดช่องทางให้ประชาชนขอใช้บริการ รับบริการ และดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- สนับสนุนให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเจ้าภาพรับผิดชอบและประสานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลภาครัฐ
- ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนได้เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างกว้างขวาง

๓. การพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานการให้บริการของรัฐในระดับสำนักงานที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และรวดเร็วในรูปแบบของศูนย์บริการอิเล็กทรอนิกส์ครบวงจร ที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

๔. ให้มีการศึกษาวิจัยและเสนอแนะ และให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและอนุบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น แต่ระบบราชการไทยยังไม่ได้มีการปรับตัวอย่างจริงจัง และคงยึดติดกับลักษณะความเป็นเจ้าขุน มูลนาย และการทำงานแบบดั้งเดิม ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดระบบราชการเข้าสู่กระบวนการความเป็นประชาธิปไตย

(democralization) มากขึ้น โดยการยอมรับและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงาน และการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้วยมาตรการเหล่านี้

๑. กำหนดเงื่อนไขและแนวทางเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรม

๒. วางหลักเกณฑ์ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีระบบการปรึกษาหารือกับประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชน และการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ

๓. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน (Citizen Advisory Board)

๔. ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาร่วมทำงานกับข้าราชการ

๕. ให้ทุกส่วนราชการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดงภาระรับผิดชอบ ความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ลงในเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้โดยง่าย

๖. กำหนดให้ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบราชการเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบริหารที่ดีของส่วนราชการ

การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

เงื่อนไขของความสำเร็จ

การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐) ไปสู่การปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จนั้น จำต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ คือ

๑. ภาวะผู้นำและความเปลี่ยนแปลง

ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องอาศัยผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความมุ่งมั่นจริงจัง และทุ่มเทสรรพกำลังอย่างเต็มที่ ทั้งในส่วนของผู้บริหารราชการแผ่นดิน ฝ่ายการเมือง และผู้บริหารระดับสูงของฝ่ายข้าราชการประจำ การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบยังต้องอาศัยกลไกการบริหารการเปลี่ยนแปลงในรูปของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ และคณะฝึการทำงานของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม เป็นการเฉพาะ คือ

๑.๑ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม เพื่อทำหน้าที่เป็น
ผู้วางยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงาน

๑.๒ ให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นบุคคลผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาระบบงานและการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Chief Change Officer : CCO)

๒. การแก้ไขกฎหมายอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบราชการ

ในการพัฒนาระบบราชการให้บังเกิดผลตามเจตนารมณ์ที่วางไว้อย่างสมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อภารกิจ สวัสดิภาพและการให้บริการประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดในการพิจารณาค่อนข้างมากเพื่อให้เกิดความรอบคอบ นอกจากนี้ยังต้องผ่านตามขั้นตอนกระบวนการนิติบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทำให้อาจต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร

๓. การเชื่อมโยงและบูรณาการสรรพกำลังของทุกส่วนในการพัฒนาระบบราชการ

การพัฒนาระบบราชการจำเป็นต้องอาศัยสรรพกำลังของทุกภาคส่วนในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เช่น การเสนอแนะให้ความคิดเห็น การเฝ้าระวังติดตาม และสนับสนุนกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

๔. การจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพัฒนาระบบราชการให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ

การพัฒนาระบบราชการนั้นจำเป็นต้องอาศัยการลงทุน ทั้งในแง่ของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงการให้บริการประชาชน และการพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น

เครื่องมือในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

การผลักดันให้มีการนำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ -พ.ศ. ๒๕๕๐) ไปสู่การปฏิบัติ ก.พ.ร. จะอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การตราและบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารราชการที่ดี อันเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๓/๑ วรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ

๒. การใช้วิธีสร้างแรงจูงใจในรูปแบบของรางวัลและไม่ใช้ตัวเงิน เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานต่าง ๆ สัมครใจ คิดค้นวิธีการ และวางเป้าหมายในการปรับปรุงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และพัฒนากระบวนการ

ทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งทำให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารราชการที่ดี

๓. การสร้างกระแสกดดันจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะบรรดาสื่อมวลชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน องค์กรประชาสังคมและประชาชน เพื่อเร่งรัดให้หน่วยงานราชการต้องดำเนินการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการทำงานของตนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๔. การติดตามและประเมินผล โดยการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการของ ก.พ.ร. เพื่อเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดระบบราชการและงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้แก่คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

สรุป

โลกกำลังตกอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลงด้วยวิวัฒนาการค่อนข้างรวดเร็ว โดยเฉพาะโลกแถบตะวันตกซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิชาการ และเทคโนโลยี จนเป็นผลให้โลกแถบเอเชียได้รับผลกระทบของความเจริญก้าวหน้าเหล่านั้นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ปัจจุบัน โลกของเครือข่าย โลกแห่งการติดต่อสื่อสาร และโลกของการแข่งขันเกิดขึ้นทุกหัวภูมิภาคของโลก จึงเป็นผลให้เกิดพลวัตของนวัตกรรมความเจริญก้าวหน้าถูกพัฒนาอย่างไม่มีสิ้นสุด จนทำให้เกิดการแข่งขันในด้านมิติของนานาชาติ มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางการเมือง โดยเฉพาะประเทศเอเชียจะต้องแข่งขันกับประเทศแถบตะวันตกเท่านั้น ประเทศเอเชียก็ต้องแข่งขันกันเองในมิติเหล่านั้น จะอย่างไรก็ตามการแข่งขันจะประสบผลสำเร็จและเป็นผู้ไม่ถูกเอาเปรียบหรือเสียเปรียบทางด้านมิติต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการพัฒนาประเทศในทุกมิติควบคู่กันไป การพัฒนาในด้านมิติต่าง ๆ จำต้องอาศัยกลไกของระบบราชการที่แต่ละประเทศนั้นมีอยู่เป็นตัวเชื่อมโยง ประสานการพัฒนาทางด้านนานาชาติ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จึงจะดำเนินไปได้

ฉะนั้นกลไกของระบบราชการจึงต้องมีการปรับเปลี่ยน หรือปรับปรุงแก้ไขให้มีความเจริญก้าวหน้าทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิวัฒนาการในโลกปัจจุบัน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา พร้อมทั้งมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมตรวจสอบให้ยุทธศาสตร์และมาตรการเหล่านั้นให้ได้ผลและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ข้างต้น ประเทศไทยจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ - พ.ศ. ๒๕๕๐) กรอบกับมาตรการต่าง ๆ ให้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาระบบราชการของประเทศขึ้นอีก ๕ ปี ข้างหน้าให้มีความทันสมัยทั้งทางด้านกระบวนการและวิธีการทำงาน การบริหารราชการแผ่นดิน, งบประมาณประมาณ, ระบบการบริหารงานบุคคล และค่าตอบแทน, กระบวนทัศน์, วัฒนธรรม และค่านิยมเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัยและเกิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น โดยนำยุทธศาสตร์การพัฒนากล้านี้ไปใช้ให้เกิดผลจริงจงด้วยเจื้อนใจและแนวทางการปฏิบัติ เพื่อความเป็นรูปธรรม และความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนถาวรของประเทศสืบไป



รายการวิจัยก้าวไกล

ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ นาฬิกา

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา คลื่นความถี่ FM. ๘๗.๕ MHz

- * วันอาทิตย์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๖
เรื่อง “อุดมศึกษาสู่ปวงชน”

วิจัยโดย : สุธรรม อารีกุล
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดำเนินรายการโดย : นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ
นางสาวปิยะวรรณ ปานโต
- * วันอาทิตย์ที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๖
เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาระบบงานตำรวจในอนาคต”

วิจัยโดย : อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์
ดำเนินรายการโดย : นางสาวกิ่งกาญจน์ กุ่มมาลี
นางนงศ์เยาว์ ประพิณ
- * วันอาทิตย์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๖
เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ในอนาคต”

วิจัยโดย : กมลทิพย์ คติการ
อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์

ดำเนินรายการโดย : นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ
นางสาวปิยะวรรณ ปานโต
- * วันอาทิตย์ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๖
เรื่อง “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ (พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐)” บทความของ กพร.

เรียบเรียงโดย : จันทมร สีหาบุญฤดี

ดำเนินรายการโดย : นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ
นางนงศ์เยาว์ ประพิณ

ข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

วิจัยผักไทยพื้นบ้านพบสารต้านมะเร็งสูง

นักเคมีคลินิกจุฬาฯ วิจัยพบสารต้านอนุมูลอิสระ ซึ่งเป็นสารสำคัญป้องกันการเจ็บป่วยและมะเร็ง ในผักสมุนไพรไทยปริมาณสูงคือ เบญจกานี ผลหมาก สมอเทศ มะขามป้อม ผักพื้นบ้านประเภทผักตั่ว จี๋เหล็ก ใบมะกอก ผักบุงนา ยอดกระถินข้างรั้วมีสารต้านอนุมูลอิสระสูงเช่นกัน แนะนำตนเองด้วยหลัก ๗ อ. เพื่อการมีสุขภาพดี

ผศ.ดร.วาริน แสงกิตติโกมล ภาควิชาเคมีคลินิกคณะสหเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดเผยว่า ได้วิจัยสารต้านอนุมูลอิสระในสมุนไพรและผักกว่า ๑๐๐ ชนิด พบว่า ผักสมุนไพรที่มีสารต้านอนุมูลอิสระในปริมาณสูง ได้แก่ เบญจกานี ซึ่งเป็นสมุนไพรที่ใช้ในยาไทย รองลงมาคือ ผลหมาก สมอเทศ มะขามป้อม เปลือกทับทิม ชาเขียวน คอกกานพลู ใบมะม่วงอ่อน กุหลาบมอญ ใบฝรั่ง ส่วนผักที่มีสารต้านอนุมูลสูง ได้แก่ ผักตั่ว จี๋เหล็ก ใบมะกอก ผักบุงนา ยอดกระถิน ใบสะระแหน่ ผักขม มะเขือพวง ใบกะเพรา ผักชี โหระพา เป็นต้น

ผศ.ดร.วาริน กล่าวว่า อนุมูลอิสระคือ อะตอมหรือโมเลกุลในร่างกายที่ไม่สมดุล เป็นอิเล็กตรอนที่ถูกโมเลกุลอื่นดึงออกไป ทำให้มีลักษณะไม่มั่นคงเกิดการดึงอิเล็กตรอนจากโมเลกุลอื่นเป็นปฏิกิริยาแทนลูกโซ่ เกิดการก่อกลายพันธุ์ของเซลล์ ทำให้เกิดโรคมะเร็ง สารอนุมูลอิสระเกิดขึ้นได้ทั้งในภาวะปกติของร่างกาย เช่น เมื่อหายใจหรือร่างกายได้รับสารพิษ ยาฆ่าแมลง มลภาวะ การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา มีส่วนสำคัญในการเพิ่มสารอนุมูลอิสระ ทำให้ร่างกายอ่อนแอ สารอนุมูลอิสระเข้าไปทำลายโมเลกุลต่าง ๆ ในร่างกาย เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ

นักวิชาการด้านเคมีคลินิก แนะนำหลัก ๗ อ. ดูแลสุขภาพง่าย ๆ ประกอบด้วย อาหารดี กินครบ ๕ หมู่ ไม่อดอาหารหรือกินอาหารมากเกินไป อากาศดี หลีกเลี่ยงมลภาวะทางอากาศ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ อย่างน้อย ๓ - ๔ ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ ๓๐ นาที อารมณ์ดี มีสุขภาพจิตดี งดการเป็นปกติ ควรรับประทานผักผลไม้ที่มีสารต้านอนุมูลอิสระ มีใยอาหารทำให้อุณหภูมิในช่องท้องเย็น งดการดื่มสุรา งดสูบบุหรี่ งดระบบต้านอนุมูลอิสระในร่างกายไม่สามารถรักษาสมดุลได้ และสุดท้าย อดนอน เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรทำ ควรพักผ่อนให้เพียงพอ

หม่ำมือเช้าแบบเต็มอิ่มดีต่อเด็กหญิง

ขนมปังปิ้งราดถั่วที่ให้เด็ก ๆ รับประทาน

บีบีซินิวส์ หลายคนคงทราบดีว่าการรับประทานมือเช้าจะส่งผลดีต่อสุขภาพโดยรวม แต่วันนี้มีผลการวิจัยชิ้นใหม่ ซึ่งชี้ว่าเด็กผู้หญิงจะได้ประโยชน์จากการหม่ำมือเช้าแบบอ้วนหนามากกว่าเด็กผู้ชาย

ผลการวิจัยดังกล่าวจัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจากมหาวิทยาลัยอุลสเตอร์ ไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งระบุว่า เด็กผู้หญิงที่รับประทานมือเช้าอย่างเต็มอิ่มจะทำคะแนนจากแบบทดสอบความจำได้ดีกว่าเด็กผู้ชาย ขณะที่เด็กผู้ชายจะทำคะแนนจากแบบทดสอบเดียวกันได้ดีก็ต่อเมื่อปล่อยให้พวกเขาหิวเล็กน้อย

ดร.บาร์บารา สจ๊วต จากศูนย์สุขภาพและโภชนาการไอร์แลนด์เหนือ มหาวิทยาลัยอุลสเตอร์ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการทำแบบทดสอบของเด็ก ๆ กล่าวว่า ก่อนการทดสอบ ดร.สจ๊วต ได้ให้เด็ก ๆ ทั้งชายและหญิง รับประทานอาหารเช้าเป็นขนมปังปิ้ง หรือขนมปังปิ้งราดถั่ว จากนั้นจึงทดสอบความรู้ความเข้าใจของเด็ก

“คนส่วนใหญ่ทราบดีว่าการรับประทานอาหารเช้าส่งผลดีต่อการเรียนหรือการทำงาน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าเด็กผู้หญิงต้องการอาหารมือเช้ามามากกว่าเด็กผู้ชายจึงจะทำแบบทดสอบออกมาได้ดี” ดร.สจ๊วต กล่าว

นอกจากนี้ ดร.สจ๊วต ยังพบว่า เมื่อแบบทดสอบเริ่มยากขึ้น เด็ก ๆ ที่รับประทานขนมปังปิ้งราดถั่ว จะทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กที่รับประทานแค่ขนมปังปิ้งอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการรับประทานมือเช้าหลายชิ้น แต่ยังไม่มีการระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับประทานอาหารเช้าที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงกับความสามารถในการรวบรวมสมาธิ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ผลที่ได้ออกมาก็ยังไม่แน่นอน

สาเหตุที่ผลการวิจัยและการศึกษาชิ้นก่อน ๆ ค่อนข้างคลุมเครือก็เพราะ ผลงานหลายชิ้นทำขึ้นโดยดูเฉพาะเรื่องความตั้งใจและความสามารถในการจดจำเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอาหารเช้ากับอารมณ์เลย ดร.สจ๊วต กล่าว

อารมณ์และการรับรู้เป็นสิ่งที่มิปฏิกิริยาต่อกัน และดูเหมือนว่าชนิดของอาหารจะมีความสำคัญมากกว่าที่คิด และจากการวิจัยชิ้นนี้ก็ชี้ให้เห็นว่าขนมปังปิ้งราดถั่วจะทำให้เด็กผู้หญิงทำแบบทดสอบได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเด็กเหล่านี้รับประทานอาหารเช้าขณะกำลังมีอาการง่วง

เธอกำลังบอกว่า การวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจในการเลือกคำตอบในแบบทดสอบอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับชนิดของอาหารเข้าเพียงอย่างเดียว แต่อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น อารมณ์

ดังนั้น เธอและคณะวิจัยจึงเชื่อว่าถึงแม้ชนิดอาหารเข้าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้เด็ก ๆ ทำแบบทดสอบได้ดี แต่ก็ต้องคำนึงถึงเพศ อารมณ์ และการรับประทานอาหารจมนอด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กชายจะทำคะแนนจากแบบทดสอบได้ไม่ก่อดีหลังจากรับประทานอาหารเสริมใหม่ ๆ แต่หากให้พวกเขาทำแบบทดสอบหลังจากรับประทานอาหารได้สักพักและหิวหน่อย ๆ แล้ว เด็กเหล่านี้จะทำคะแนนได้ดีพอ ๆ กับเด็กผู้หญิงที่กินอื่น ๆ เธอกำลังเสริม

ที่มา : <http://www.manager.co.th>

สาระน่ารู้งานวิจัยและพัฒนา

มาออกกำลังสมองกันเถอะ

สภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้ทุกคนต้องทำงานแข่งกับเวลา เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ ทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ส่วนกลับที่ตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง รวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวันหรือที่ทำงาน ส่วนเป็นสาเหตุที่อาจจะทำให้เกิดภาวะความเครียดได้ หลายคนอาจจะมีวิธีการผ่อนคลายความเครียดด้วยการออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมด้านความบันเทิง เช่น ดูหนัง ฟังเพลง แต่กิจกรรมเหล่านี้ล้วนมีค่าใช้จ่ายและต้องใช้เวลา แต่จะมีใครสักคนที่จะรู้ว่า นอกจากจะออกกำลังทางกายได้แล้วยังสามารถออกกำลังทางสมองได้เช่นกัน ดังนั้นสมองที่เกิดภาวะความเครียดนี้ก็ต้องการการออกกำลังกาย วิธีการออกกำลังกายสมองอย่างที่ทุกคนสามารถทำได้ มี ๑๐ วิธี คือ

๑. หลีกเลี่ยงความจำเจ การทำอะไรซ้ำ ๆ นอกจากจะทำให้เรารู้สึกเบื่อแล้ว สมองก็เบื่อกับเหมือนกัน ลองหาอะไรใหม่ ๆ ทำบ้าง เช่น ไปเรียนนวดแผนไทย หัดเดินรำ ฯลฯ จะช่วยให้เซลล์ประสาทผ่อนคลายหายเครียดจากงานประจำได้

๒. สูดกลิ่นใหม่ ๆ เพราะถ้าจมูกเราได้กลิ่นเดิม ๆ บ่อยเข้า เช่น กลิ่นกาแฟเดิม น้ำหอมกลิ่นเดียว จะทำให้ประสาทส่วนรับกลิ่นชินชาต่อกลิ่นนั้น จนทำให้การรับกลิ่นอื่น ๆ ด้อยคุณภาพลงไปด้วย

๓. รับประทานผักผลไม้ใหม่ ๆ ขณะอาบน้ำลองเปลี่ยนจากการใช้ฟองน้ำถูตัวมาใช้ใยบัวหรือใช้แปรงมือเปล่า ๆ ถูตัวบ้าง เพื่อให้ประสาทสัมผัสได้รับสัมผัสทางกายที่แตกต่างกันบ้าง

๔. เปลี่ยนความถนัดส่วนตัว ลองเปลี่ยนมาใช้มือข้างที่คุณไม่ถนัดในการทำกิจกรรมส่วนตัวดูบ้าง ไม่ว่าจะเป็นหิวผม แปรงฟัน หรือเขียนหนังสือ แล้วคุณจะพบว่า การหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจไม่เพียงแต่ทำให้คุณรู้สึกสนุกสนาน แต่ยังทำให้สมองส่วนต่าง ๆ แอ็คทีฟขึ้น การทำอะไรกลับด้านก็ไม่ได้ยากเย็นอย่างที่คิดเลย

๕. หาทางเดินใหม่ ๆ ลองหาเส้นทางใหม่ ๆ ที่ใช้เดินเล่นไปที่ทำงานหรือเดินกลับบ้าน เพื่อสมองจะได้คิดหาเส้นทาง และคุณจะได้พบสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาอีกด้วย

๖. **ปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม** จัดบ้าน จัดสวน เปลี่ยนเฟอร์นิเจอร์ เปลี่ยนรูปหรือนาฬิกาแขวน หรือออกไปพบปะผู้คนใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้สมองด้านซ้ายซึ่งทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์มีการพัฒนาที่ดีขึ้น

๗. **เสริมความทรงจำด้วยกลิ่น** ขณะพูดโทรศัพท์หรืออ่านหนังสือ ลองสูดดมน้ำมันหอมระเหยไปด้วย เช่น กลิ่นมินต์หรือกลิ่นมะนาว จะช่วยกระตุ้นความทรงจำในรายละเอียดดียิ่งขึ้น

๘. **ลองรับประทานอาหารรสชาติแปลกใหม่ทุกวัน** เพื่อให้ประสาทรับรสทำงานได้ดีขึ้น แค่เพียงคนลองเข้าไปที่ร้านอาหารญี่ปุ่น เกาหลี จีน อินเดีย กลิ่นและรสชาติของอาหาร รวมไปถึงบรรยากาศที่แตกต่างจะทำให้สมองของคุณรู้สึกเหมือนได้ท่องเที่ยวไปในที่แปลกใหม่ด้วย

๙. **ปิดประสาทรับเสียง** ลองใช้ที่อุดหูฝึใช้แต่ตาและจมูกดูสักพัก จะเป็นการพัฒนาประสาทในการมองเห็นและการดมกลิ่นได้เป็นอย่างดี

๑๐. **เติมความรู้สึที่ดี ๆ** ให้กับครอบครัวอยู่เสมอ เพราะนอกจากจะช่วยเสริมสายใยความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นขึ้นแล้ว ความรู้สึกด้านบวกยังช่วยพัฒนาสมองและอารมณ์ให้ดีขึ้นอีกด้วย ว่าแล้วก็ลงมือเอ็กเซอร์ไซส์สมองกันเลย

จันทพร สี่หาบุญดี : เรียบเรียง

ผลดีของการรับประทานข้าวกล้อง

ข้าวเป็นอาหารหลักในชีวิตประจำวันของทุกคน แต่ละคนก็มีวิธีการเลือกรับประทานข้าวซึ่งเป็นอาหารโปรตีนให้กำลังงานแตกต่างกันออกไป บางคนชอบทานข้าวขาว สวย สะอาด แต่บางคนก็ชอบนำเอาข้าวมาปรุงรส หรือปรุงให้เป็นอาหารประเภทต่าง ๆ ตามแต่ความชอบหรือความต้องการของตนก่อนจะรับประทาน คนไทยโชคดีที่มีข้าวหลากหลายชนิดให้เลือกรับประทาน ทั้งในรูปของข้าวเจ้า ข้าวเหนียว และข้าวกล้องหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ข้าวซ้อมมือ ข้าวเจ้าและข้าวเหนียวทุกคนรู้จักและคุ้นเคยกันดี แต่ข้าวกล้องซึ่งเป็นข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการมาก กำลังเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย และเป็นที่นิยมรับประทานของคนทั่วไป มีน้อยคนนักที่รู้จักสรรพคุณที่แท้จริงของข้าวกล้อง แท้ที่จริงแล้วข้าวกล้องมีคุณค่าทางโภชนาการต่อร่างกายมากมาย ดังนี้

ที่ปรึกษา

นางพรพิมล ธีรคุณโกวิท : รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นายบุญเรือง บุรภัคดี : ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

คณะทำงาน

นางสาวศิริพรรณ กาญจนอุดม : ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
นางสาวอุษษา โหมะจิตระกุล : วิทยากร ๗
นางสาวพร สุขเลี้ยงด : วิทยากร ๗
นางสาวพจนา ธีรมนตร์ : วิทยากร ๖
นางสาวสุทธาทิพย์ สันทรวิศิษฐ์ : วิทยากร ๖
นางนงศยาภา ประพิน : วิทยากร ๖
นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ : วิทยากร ๕
นางสาวปิยะวรรณ ปานโต : วิทยากร ๓

ผู้จัดทำ

นายสันทมร สัทธาบุญดี : วิทยากร ๔

ฝ่ายธุรการ

นางสาวธณัฐตา ทาเรื้อนศรี : เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓
นางศศิภา พลอยเสียมพงษ์ : เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๒
นางนันทน์ภักดิ์ ปิยะวิริยะกุล : เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

ติดต่อขอรายละเอียดบทความได้ที่
กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๑-๘, ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

